

Säätytalon sukkakilpailu

Inspiraatiokuvia

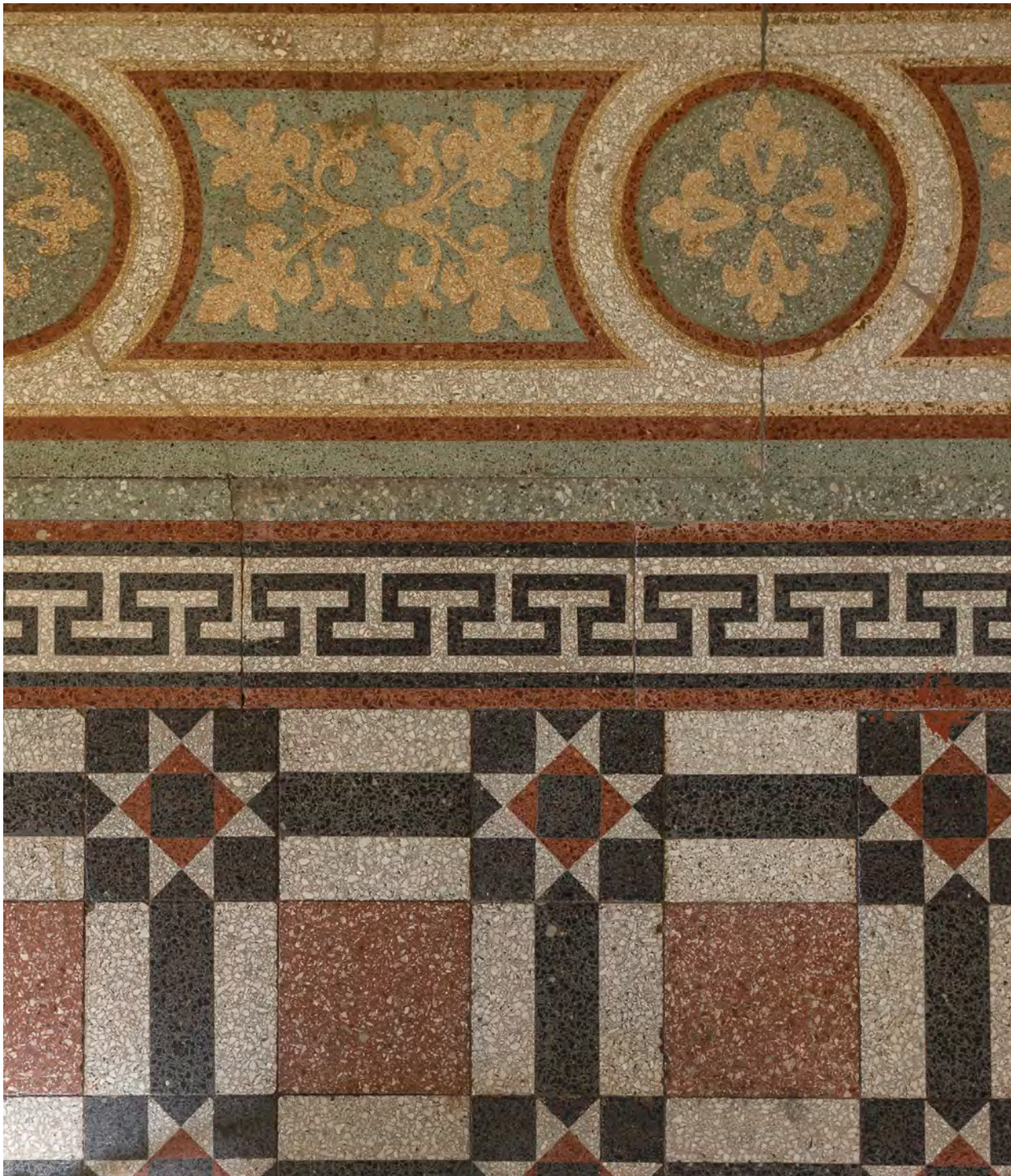
Tämän kuvakoosteen kuvat ovat joko Arno de la Chapellen (ADLC) tai Kati Winterhalterin (KW) ottamia. Tekstit on koostanut KW.

Säätytalon sukka

Rakennuksiin tallentuu mennyttä historiaa monella tavalla. Pinnat keräävät kolhuja ja uusia maalikerroksia, tapahtumista syntyy valokuvia, rakenteisiin tallentuu muutoksia. Säätytalon peruskorjauksen yhteydessä paljastui myös erityinen sedimentoituvan historian osa-alue, josta löytyi rakennusaikaista aineistoa, mutta myös rakennusta itseään vanhempaa esineistöä. Välipohjien osittaisen avaamisen yhteydessä kävi ilmi, että ainakin osa välipohjien täytteistä on ollut kierrätettyä ainesta ja näistä kerroksista on löytynyt runsain määrin rakennusta vanhempia esinefragmenteja. Porvariston istuntosalina toimineen salin 220 välipohjasta löytyi laaja valikoima erilaisia, lähinnä rakennusaikaisiksi tulkittavia löydöksiä - ja sukka! Metropolian konservointilaboratorion analyysi paljasti, että sukka on neulottu indigolla värjätystä puuvillalangasta. Asiantuntija Anna-Karoliina Tetrin mukaan tämän tapainen kevyt, sininen kesäsukka on tullut muotiin 1850-luvun tienoilla ja ollut relevantti asuste vielä 1900-luvun alussa!

Kuva ADLC

Mosaiikkibetonilattia

Säätytalon hanke oli vahvasti kansallinen ja arkkitehti Gustaf Nyströmin yksi tavoite materiaaleille oli kotimaisuuden suosiminen. Suunnitteluvaiheessa keskeisen suuren porrasaulan lattiamateriaaliksi oli valittu kalkkikivi, mutta toteutuksen edessä Nyström esitti kotimaisen vaihtoehdon: koristeellisen mosaiikkibetonilaatan. Laatat toimitti hyvinkin paikallinen toimija: Helsingfors cementgjuteri.

Vaikka materiaali on pitkälti paikallista, on koristeaiheisto matkannut kaukaa. Nyströmin ihannoima italialainen renessanssi tarjosi loputtomasti innoitusta. Sen juuret taas ovat syvällä antiikin rikkaassa maaperässä.

Kuva KW

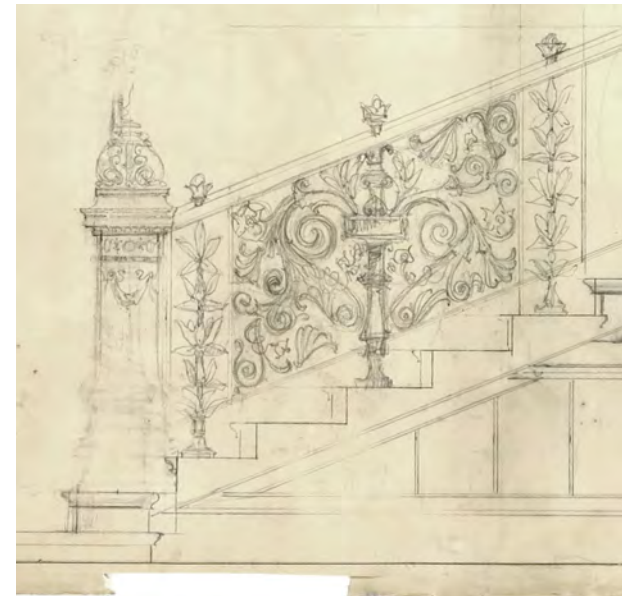

Kuva ADLC

Valurautakaiteet

Jokseenkin kaikki Säätötalon koristeaiheet on suunniteltu arkkitehti Gustaf Nyströmin johdolla. Pääportaan koristeelliset valurautakaiteet on valettu Högforsin ruukin valimossa. Pintakäsittelynä on patinoitu pronssaus.

Alla toimiston arkistomateriaalista löydetty luonnos, jossa lopullinen aiheisto on jo selvästi hahmottunut.

Arkkitehtuurimuseo, Gustaf Nyströmin aineisto.

Kivijäljitelmät

Säätytalossa harva pinta on sitä miltä näyttää. Suurin osa talon perusseinä- ja kattopinnoista on toteutettu rappaamalla ja maalaamalla. Takaportaiden rapatut seinät on marmoroitu näyttämään keltasävyiseltä marmorilta, etualan seinäke tummalta kalkkikiveltä, portaiden betoniset askellankut taas vaalean harmaalta graniitilta tai muulta tasalaatuisemmalta kivilajilta. Tehdyllä imitoinnilla ei välttämättä ole esikuvaa luonnossa, vaan maalauksen keinoin kaikkien pintojen sävyt voitiin soinnuttaa toisiinsa sopiviksi.

Talonpoikain salin seinät

Talonpoikain salin seinien koristemaalaukset edustavat kauniisti suhteutettua, klassista ornamenttiikkaa. Alapaneeli on toteutettu männystä ja ootrattu näyttämään jalommalta puuaineelta. Pilasteri on rapattua tiilirakennetta, mutta sen plastiset koristeet ovat kipsivaluja.

Kultamosaiikkia

Säätytalon koristemaalauksista vastasi alan nouseva tähti, Salomo Wuorio, yhteistyökumppaniensa kanssa. Ruotsalaistaustainen taiteilija Karl Gustaf Wetterstrand oli yksi Wuorion tärkeistä ammattilaisista. Kahden suuren istuntosalin seinille hän laati erilaisia elinkeinoja kuvaavat harmaasävymaalaukset, eli nk. grisaille-maalaukset, joiden taustana on lehtikullalla toteutettu mosaiikkia jäljittelevä pinta. Talonpoikain salissa maalaukset kuvaavat talonpoikaisia aiheita eli metsästystä, eläintenhoitoa, kalastusta ja maanviljelystä.

Kattomaalaukset 1

Värimaailmaltaan Säätötalon ensimmäinen, 1891 valmistunut vaihe on ollut hyvin rikas ja kokonaisvaikutelma pehmeä. Arkkitehtuurin ääneenlausuttuna tavoitteena on ollut hyvien tunnelmien muodostaminen. Kuvan alaosassa on alkuperäistä, retusoitua koristemaalausta, kuvan yläreunassa on 1991 valmistuneen peruskorjauksen yhteydessä toteutettua taidokasta rekonstruktiota.

Kattomaalaukset 2

Osassa huoneista alkuperäinen nk. groteski-aiheinen kattomaalaus on säilynyt autenttisenä pintana. Koristemaalauksen kehys, nurkkien geometrisemmät aiheet ja kuvioden suuret linjat on toteutettu pienipiirteisillä sabloneilla. Keskialueen herkäät köynnökset, niihin uppoavat ihmishahmot ja muut olennot on täydennetty varmalla kädellä, vapaaasti maalaten. Koristemaalarit käyttivät apunaan erilaisia mallikirjoja tai jopa ostettuja sabloneita ja saman tyyppisiä tai jopa identtisiä koristeaiheita löytyy useista aikakauden rakennuksista. Suomen arkkitehtuurin historiassa Säätöalon koristemaalailman runsaudelle löytyy vain harvoja vertailukohtia.

Puttopojat

Porvarien ja talonpoikain salien katoissa liihottelee reipas puttojen jengi, joka esittelee yhteiskunnan erilaisia inhimillisiä toimintoja teknisten innovaatioiden, elinkeinojen, lainsäädännön ja kommunikaation kautta. Näiden maalausten pitäminen katossa on osoittautunut haastavaksi. Rappauksen päälle tehdyt öljymaalaukset hilseilevät pahasti. Maalauksia on konservoitu usean vuoden ajan, mutta lyhyet työjaksot talon kesätaucojen aikana eivät ole mahdollistaneet pitkäjänteistä tutkimusta. Nyt peruskorjauksen yhteydessä on voitu todeta, että rappauksen silotukseen alun perin käytetyn tasoitteen rakenne on 130 vuoden aikana haurastunut. Maalausten irtoamia kiinnitetään nyt kattavasti, mutta on todennäköistä, että pohjan haurastuminen etenee ja irtoamia tulee vastaisuudessakin.

Seinämaalaukset 1900

Vuoden 1900 tienoilla ja muutama vuosi sen jälkeen osaan pienemmistä kokoushuoneista tehtiin seinien huoltomaalausta. Kymmenen vuoden aikana poliittinen tilanne ja arkkitehtuurin tyyli oli muuttunut. Kansallisia aiheita ja heleitä värejä pidettiin kiinnostavampina ja ajankohtaisempina kuin antiikin ja renessanssin tummahkot, tunnelmalliset tulkinnat. Venäläisen esivallan sorto nosti esiin kansallista itsetuntoa ja omaleimaisuuden tarvetta. Suunnittelijana toimi edelleen rakennuksen alkuperäinen suunnittelija, monitaitoinen ja ajassa elävä arkkitehti Gustaf Nyström.

Salien ikkunoiden himmennykset

Arkkitehti Nyström oli suunnitellut, että istuntosalien suuret ikkunapinnat koristeltaisiin pehmeäsvyisin lasimaalauksin. Hankkeen tiukassa budjetissa ja aikataulussa tällaiseen ei ollut mahdollisuuksia, vaan lasipinnat himmennettiin maalauskeinoin. Vielä 1903 Nyström esitti lasimaalauksen toteuttamista, mutta rahat olivat edelleen tiukassa. Muutama vuosi eteenpäin 1907, Säätytalon edustuksellinen arvo romahti, kun maahan oli yleisellä ja yhtenäisellä äänioikeudella valittu ensimmäinen 200 edustajan eduskunta, eikä säädyille rakennettu talo voinut tarjota riittävän suurta yhteistä salia. Säätytalo oli siirtynyt kakkoskastiin ja kaikki uudistuksesta jäivät toteuttamatta. Niinpä laseissa on edelleen vain öljymaalein toteutettu jäljitelmä.

Kuva KW.

Julkisivujen hiekkakivi-imitointi

Ensimmäisessä väriarussaan Säätytalon kaikki keskeiset julkisivupinnat oli kalkattu, mutta ei suinkaan yksivärisen sileiksi, vaan punaista hiekkakiveä ja vaaleaa marmoria imitoiviksi eloisiksi pinnoiksi. Peruskorjauksessa vuosien 2023-2025 aikana julkisivukunnostuksessa päädyttiin käyttämään tätä ensimmäistä asua valitun värimaailman esikuvana. Kalkkimaalilla tehtävän imitointimaalauksen yhtenä haasteena on maalityypin voimakas vaaleneminen ja peittokyvyn voimistuminen sen kuivuessa. Imitointityön tuloksen näkee siis vasta, kun pinta on kuivunut.

Kuva noin 1890, Ståhlberg. Helsingin kaupunginmuseo.

Klassinen ornamentiikka

Arkkitehtuurin tarina on pitkän ja hitaan kehittelyn ja muutoksen tarina. Rakentamisen tapa, rakennusten käyttö, käsityötaito, värien käyttö, muodot ja symbolit muuntuvat matkimisen ja uudistumisen aallokossa, kasvaen ja taantuen. Säätytalo on erään kehityskaaren aallonhuippu. Koristeellisuus ja polykromia, eli monivärisyys, on niin runsasta, että tyhjää kohtaa tai valkoista väriä ei talosta juuri löydy.

